

Jugoslovanski komunisti poslali telegram premierju Stalinu

Apelirali so nanj, naj obsodi napad Kominforme na maršala Tita. Osrednji odbor slovenske komunistične stranke izrekel zaupnico Titu. Ameriški krogi opazujejo razplet kavsanja

Belgrad, 3. jul. — Jugoslovanski komunisti so začeli ofenzivo. Petnajst tisoč članov stranke se je zbralo na shodu v Belgradu in poslalo telegram ruskemu premierju Stalinu z apelom, naj obsodi napad Kominforme na maršala Tita. Telegram naglašja, da so obdolžitve Kominforme proti Titu in drugim voditeljem jugoslovanske komunistične stranke neosnovane, obrekovanje in laži.

V bistvu so jugoslovanski komunisti pozvali Stalina, naj pokara A. A. Zdanova, vplivno osebnost v Sovjetski uniji. On je vodilni kovač smernice Kominforme. Telegram je bil poslan Stalinu potem, ko je osrednji odbor ruske komunistične stranke odobril akcijo Kominforme. Jugoslovanski komunisti so poudarili v telegramu, da je Kominforma organizacija komunističnih strank, ne po komunističnih vlad.

Glasiло Kominforme je izšlo v Bukarešti, Rumunija, ne v Belgradu, kjer je njen glavni stan. Iz tega se sklepa, da je bil stan premeščen v Bukarešto.

Člani komunistične stranke in vojski so se postavili na stran maršala Tita in proti Kominformi, ki je v resoluciji obdolžila Tita in druge voditelje, da so se izneverili Marks-Leninovi liniji in da izvajajo sovražno politiko proti Sovjetski uniji.

Proletarska divizija armade je izvolila Tita za delegata na kongresu komunistične stranke, ki se bo sestal 21. julija. Osrednji odbor komunistične stranke v Sloveniji je objavil izjavo, ki pravi, "da naše zaupanje v vodstvo jugoslovanske komunistične stranke in maršala Tita ni o-majano."

Borba, glasilo jugoslovanske komunistične stranke, piše, da se vrše shodi po vsej Jugoslaviji, na katerih govorniki poveljujejo stališče osrednjega odbora. Jugoslovanski vojski pošiljajo tople pozdrave in čestitke maršalu Titu, ustanovitelju in vrhovnemu poveljniku armade.

Borba je objavila uvodnik, v katerem izraža popolno zaupanje v maršala Tita in obsoja resolucijo Kominforme. Udarila je po bolgarski komunistični stranki, ker je podprla akcijo Kominforme. Uvodnik pravi,

da je to nadaljnji dokaz zlobnih metod v kampanji proti Titu. "Kako naj se utrjuje bratstvo med Bolgari in Jugoslavlani, ko so voditelji bolgarske komunistične stranke podprli akcijo Kominforme in njene obdolžitve proti maršalu Titu?" vprašuje Borba. "Komunistična stranka, dežela, ljudska fronta, Tito in osrednji odbor so ista stvar."

Borba je zavzela spraviljivo stališče napram Sovjetski uniji. Naglasila je, da je rdeča armada mnogo prispevala k osvoboditvi Jugoslavije. Izjavila je, da bo Jugoslavija ostala v komunistični fronti.

Albanija je zadala dva udarca Jugoslaviji. Pretrgala je trgovske odnose in pozvala Tita, naj odpokliče vojske, politične in kulturne misije. Belgradska vlada je v ostri noti označila akcijo za brutalno, razslajivo in kršenje mednarodnega prava, zaeno pa je naglasila, da bo morala Albanija prevzeti vso odgovornost za posledice.

Washington, 3. jul. — Uradni krogi pozorno opazujejo kavsanje med Kominformo in jugoslovansko komunistično stranko. V tem vidijo znamenja razkola med državami v sovjetski sferi vpliva.

Albanija je obdolžila maršala Tita odprtega izdajstva komunistične doktrine. Jugoslavija je odgovorila, da je obdolžitev žaljenje jugoslovanskega ljudstva.

Radijsko poročilo iz Belgrada, prestreženo v Londonu, trdi, da je albanska vlada zaprla knjigarno v Tirani, prepovedala prodajanje Borbe, glasila jugoslovanske komunistične stranke, odredila odstranitev Titovega imena iz šolskih knjig, prepovedala prepevanje pesmi, ki omenjajo Tita in odredila odstranitev njegovih slik iz javnih poslopij. Poročilo dostavlja, da je reprezentant Jugoslavije naslovil oster protest albanski vladi.

Ljudska progresivna stranka na glasovnici

Madison, Wis.—(FP)—Ljudska progresivna stranka je dobila zadostno število podpisov na peticiji za prijavo kandidatov v enajstih okrajih in s tem dobila mesto na glasovnici.

JEKLARSKÉ KOMPANJE NOČEJO PODPISATI MEZDNE POGODBE

Washington, D. C., 3. jul. — Osem jeklarskih kompanij je obdolžilo rudarsko unijo U-TWA in njenega predsednika Johna L. Lewisa nepošteno taktike. Obdolžitve so bile predložene federalnemu delavskemu odboru.

Člani odbora so izjavili, da so obdolžitve osnovane na pogodbah, katero je Lewis sklenil s operaterji na polju mehkega premoga. Jeklarske kompanije niso podpisale pogodb z rudarsko unijo. Kompanije obratujejo takozvane "kaptivne" premogovnike, ki zalagajo jeklarne s premogom.

Lewisovo vztrajanje pri zahtevi, da morajo jeklarske kompanije priznati unijsko delavnico, je vzrok predložitve obdolžitve delavskemu odboru. Vodilne jeklarske kompanije so United States Steel, Republic, Bethlehem in Jones & Laughlin.

Ako bo Robert N. Denham, glavni pravni svetovalec delav-

Domače vesti

Oblak

Chicago, 3. — Zadnje dni so obiskali glavni urad SNPJ: Ivan Brajkovich iz Point Mariona, Pa., Antonia Rak in Mary Macek (mati in hči) iz Nokomisa, Ill., Frank M. Bobniz iz Hermineja, Pa., Ernestine in John Repetsky iz Thomasa, W. Va.

Nov grob v Penni

Strabane, Pa. — Dne 30. junija je umrla Frances Zele, rojena Tomšič, stara 49 let, doma iz Koritnic pri Knežaku, Notranjsko, v Ameriki 17 let, članica društva 138 SNPJ 16 let. Tukaj zapuša moža Franka in hčerko Frances, v starem kraju pa mater in tri brate, vsi v Koritnicah.

Nov grob v Indiani

Indianapolis, Ind. — Dne 24. jun. je umrl v bolnišnici Frank Urnkar, star 58 let, doma z Dolenskega, tukaj 20 let, po poklicu krojač. Zapuša ženo, tri sinove, dve poročeni hčeri in šest vnukov, v starem kraju pa sestro.

Goreči križ pred hišo kandidata

Macon, Ga., 3. jul. — Deset čevljev visok križ je gorel pred hišo zamorca Larkina Marshalla, kandidata za zveznega senatorja na listi tretje stranke. Kdo je prinesel križ pred hišo in ga zažgal, ni znano. Okrajni šerif Julian Peacock je odredil preiskavo.

Dogovor med Kitajsko in Ameriko podpisan

Nanking, Kitajska, 3. jul. — Dogovor med Kitajsko in Ameriko, na čigar podlagi bo vlada diktatorja Kaišeka dobila od Amerike \$400,000,000, je bil podpisan. V imenu Amerike je dogovor podpisal poslanik J. L.

Kampanja proti Trumanu v razmahu

Arvey napovedal nominacijo Eisenhowerja

Chicago, 3. jul. — Kampanjo proti Trumanu je odprl Jacob M. Arvey, načelnik organizacije demokratske stranke v čikaškem okraju. Proti Trumanu so tudi vodilni demokrati v južnih državah.

Arvey je napovedal, da bo general Eisenhower nominiran na konvenciji demokratske stranke v Philadelphiji. Eisenhower je predsednik univerze Columbijske v New Yorku.

"Ako ne bo Eisenhower podal izjave, da ni kandidat, bo nominiran na konvenciji," je dejal Arvey. "Očitno je, da je za njim ameriško ljudstvo in da ga hoče za predsednika Združenih držav."

Po povratku v Chicago iz New Yorka se je Arvey sestal s časnikarji. Na vprašanje, kdo vodi kampanjo za Eisenhowerja, je odgovoril, da organizacija sploh ni potrebna. Močan pritisk se izvaja na generala, naj se prijavljuje za kandidata. On je poplavljen s telegrams in pismi, naj se odloči. "To ne zahteva godb, zastav in gumbov," je rekel Arvey. "Gibanje je močno in dobiva oporo pri ameriškem ljudstvu."

Truman je v Washingtonu napovedal, da bo nominiran pri prvem glasovanju. Ponovno je poudaril, da se ne bo odpovedal kandidaturi, čeprav mu nekateri demokrati svetujejo, naj se umakne. Izjavil je, da mrs. Roosevelt, vdova pokojnega predsednika, je sprejemljiva zanj kot kandidatka za podpredsednico Združenih držav, čeprav je naznanila, da se ne poteza za noben političen urad.

Stuart, v imenu Kitajske pa zunanji minister Wang Shichieh. Od vsote bo dobila Kaišekova armada, ki je zavojevana v vojni s komunističnimi silami, \$125,000,000.

RUSI IZSTOPILI IZ BERLINSKE ADMINISTRACIJE

Izjavili so, da "komandatura" več ne obstoja
CLAY PRIZNAL RESNOST KRIZE

Berlin, 3. jul. — Rusi so formalno izstopili iz berlinske administracije štirih velesil, znane pod imenom "komandatura". Akcija je politično bojkotiranje, katero so ruske oblasti odredile pred dvanajstimi dnevi. "Komandatura več ne obstoja," je dejal predstavnik Rusije pred reprezentanti Amerike, Velike Britanije in Francije na seji. Komandatura je vladala Berlin tri leta.

Ameriški pomožni poveljnik v Berlinu je objavil izjavo. "Kolikor se nas tiče, komandatura še obstoja in mi jo bomo vzdrževali," je dejal.

Rusi so omenili kot vzrok izstopa iz berlinske administracije denarne reforme, katere so uveljavile zapadne sile.

Poročilo iz Londona pravi, da bodo Velika Britanija, Amerika in Francija naslovile ostro protestno noto Rusiji. Zahtevale bodo končanje ruske blokade Berlina. Izjavile so že, da bo morala Sovjetska unija prevzeti vso odgovornost za situacijo v zapadnem delu Berlina, če ne bo takoj preklcala blokade.

Ameriška in britanska transportna letala dovažajo živila in druge potrebščine za nasičevanje 2,500,000 Nemcev v zapadnem Berlinu. Ameriška letala, naložena z živilo, pristajajo na letališču Tempelhofu.

General Lucius D. Clay, ameriški vojaški guverner, je priznal resnost krize v Berlinu, ni pa hotel govoriti o možnosti vojne. Dejal je, da bodo nadaljnja letala mobilizirana za dovažanje živil v zapadni Berlin.

Rusi so ustavili železniški promet med zapadno Nemčijo, ki je pod okupacijo zapadnih sil, in Berlinom, kakor tudi promet na cesti med Helmstedtom in Berlinom.

Demilitarizacija palestinskega ozemlja

Zidovski begunci bodo zapustili otok

Jerusalem, Palestina, 3. jul. — Švedski grof Bernadotte, načelnik komisije Združenih narodov, ki je posegla v konflikt med židi in Arabci, je naznanil demilitarizacijo hribovitega ozemlja pri Jeruzalemu. Na tem ozemlju sta židovska univerza in ameriška bolnišnica.

"Ako se bo vojna v Palestini obnovila," je dejal, "je moje upanje, da to ozemlje ne bo prizadeto. Židovska policija ali pa bo prevzela odgovornost za vzdrževanje miru in reda."

Bernadotte je naznanil, da bo odletel v Kairo, Egipt, kjer se bo sestal z voditelji Arabcev. Predmet diskuzij bodo njegovi predlogi glede izravnave nesoglasij med židi in Arabci.

Veljavnost sklenjenega protimirja, ki je ustavilo bitke med židi in Arabci, bo potekla 9. julija.

Famagusta, Ciper, 3. jul. — Židovski begunci bodo kmalu zapustili ta otok in odpotovali v Palestino. Begunci so v taboriščih, v katero so bili pripeljani po britski zasegi parnikov, ki so skušali priti v Palestino.

Vsi razpoložljivi parniki bodo mobilizirani za prevoz beguncev iz otoških luk v Palestino. Zadrževne priprave so v teku. Dva parnika Pan York in Pan Crescent sta dospela v eno izmed otoških luk. Begunci se bodo vkrcali na parnika, ki bosta odinila proti Hafi, palestinski luki.

Armada prepovedala vezbanje v taboriščih

Frankfurt, Nemčija, 3. julija. — Glavni stan ameriške armade je prepovedal vojaško vezbanje razseljenecv, ki so v taboriščih v Nemčiji. Vsi poveljniki so dobili zadevna navodila. Prepoved je sledila objavi neurednih poročil, da se mladi židje v taboriščih vezbajo za bojevanje proti Arabcem v Palestini. Zakon, katerega je uveljavila ameriška vojaška vlada, prepoveduje take aktivnosti.

Unija podaljšala veljavnost pogodbe

Chicago, 3. jul. — Unija Amalgamated Meat Cutters & Butcher Workmen je naznanila podaljšanje veljavnosti pogodbe z Armour Packing Co. Pogodba krije okrog 10,000 delavcev. Patrick E. Gorman, tajnik-blagajnik unije, je dejal, da je bila veljavnost pogodbe podaljšana do 11. avgusta prihodnjega leta.

SOVJETSKA UNIJA NOČE VRNITI PARNIKOV AMERIKI

Washington, D. C., 3. jul. — Državni tajnik George C. Marshall je razkril, da je Amerika že pred šestimi meseci pozvala Sovjetsko unijo, naj ji vrne 31 parnikov, katere je dobila v vojnem času na podlagi posojilno-najemniškega programa, toda doslej se še ni odzvala pozivu.

Parniki vključujejo tri ledolomce in 28 mornaričnih frigate. Poleg teh Rusija drži 87 trgovinskih parnikov in nekaj drugih ladij, katere je dobila od Amerike. Doslej je Rusija vrnila Ameriki osem trgovinskih parnikov.

Marshall je na sestanku s časnikarji dejal, da je sovjetska pozicija proti vrnitvi parnikov ena izmed spornih točk, ki ovirajo izravnavo posojilno-najemniškega računa. V vojnem času je Sovjetska unija dobila od Amerike blago vseh vrst v vrednosti čez enajst milijard dolarjev.

Pogajanja glede izravnave ra-

TRAJNA PREPOVED STAVKE PROTI ŽELEZNICAM

Sodnik Goldsborough zavrnil argumente odvetnikov bratovčin

MEZDNA POGAJANJA OBNOVLJENA

Washington, D. C., 3. jul. — Federalni sodnik T. Alan Goldsborough je odločil, da je prepoved stavke železničarjev trajna. On je prej izdal začasno injunkcijo proti trem bratovčinam in preprečil stavko.

"Stavka železničarjev v tem času bi povzročila kritično situacijo, katere ljudstvo ne bi moglo tolerirati," je dejal Goldsborough.

Začasna injunkcija, ki je prepovedala oklice stavke, je bila izdana v maju, ko je predsednik Truman odredil zasago železnice. Stavko so zapretili bratovščine strojevodij, kurjačev in kretničarjev.

Goldsborough je zavrnil argumente odvetnikov bratovčin, da nima jurisdikcije. Dejal je, da imata bratovščini strojevodij in kurjačev urade v Washingtonu. Predsednik bratovščine strojevodij je Alvanley Johnston, predsednik bratovščine kurjačev pa David B. Robertson. Bratovščina kretničarjev se lahko uključi, ker je Arthur J. Glover, njen predsednik član eksekutive zveze bratovčin, katere glavni stan je v Washingtonu. Zveza določa smernice železniških bratovčin in unij.

Voditelji prizadetih bratovčin so naznanili, da bodo vložili priziv proti odločitvi sodnika Goldsborougha. Izgleda, da konflikt med bratovčinami in železniškimi kompanijami ne bo izravnano. John R. Steelman, svetovalec predsednika Trumana, je naznanil, da bo sklical novo sejo reprezentantov bratovčin in kompanij in jih skušal pridobiti za obnovo mezdnih pogajanj.

Konflikt med bratovčinami in kompanijami je nastal, ko so slednje odbile zahtevo glede zvišanja plače za 30 odstotkov. Poudarile so zvišanje 15 in pol centa na uro.

Truman je odredil zasago železnice 11. maja. Tri bratovščine imajo 190,000 članov in bi lahko paralizirale železniški promet z oklicem stavke.

"Planke" starih kapitalističnih strank o "civilnih svobodčinah".

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodna za Zdravne drave (Ivan Chicago) in Kanada \$0.00 na leto, \$4.00 za pol leta, \$2.00 za četrt leta; za Chicago in okolice Cook Co. \$0.50 za celo leto, \$4.75 za pol leta; za inozemstvo \$11.00. Subscriptions rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$0.00 per year, Chicago and Cook County \$0.50 per year, foreign countries \$11.00 per year.

Cena oglasov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nenarodnih članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (črtice, povesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo pošiljatelju le v slučaju, če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communications and unsolicited articles will not be returned. Other manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned to sender only when accompanied by self-addressed and stamped envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom:

PROSVETA

2657-59 So. Lawndale Ave., Chicago 23, Illinois

Boj med Belgradom in Moskvo—II

Konflikt med Kominformo in jugoslovansko komunistično stranko, hrbenico Titovega režima, je v krogih reakcije in rusofobov porobil veliko veselje. Temu se ni čuditi, da se jim ne bo izpolnila želja in prekotalile Jugoslavijo v kapitalistični blok. To bi se zgodilo le, ako bi v Jugoslaviji prišlo do uspešne kontrarevolucije, za kar pa ni najmanjše možnosti. Te iluzije nimajo niti srbski kraljevaši, ki so zadnje dni zborovali v Chicago. S to iluzijo se ukvarjajo krakovci, ljudje okrog Ameriške domovine, ki že dalj časa tolažijo svoje pristake, "da bo prišel naš dan...". Toda tudi ti ljudje so toliko realistični, da so postularili svoje sanje o prevratu v Jugoslaviji na pogoj, da pride do vojne in do poraza Sovjetske Rusije in njenih zaveznikov. Zato v svoji zaslepljenosti tudi vroče koprne po novi vojni, čeprav bi pomenila največjo katastrofo za vse človeštvo, zlasti pa za Evropo, ki bi bila popolnoma razbita. Ampak vojnih hujskačev to čisto nič ne moti, ker so toliko v krempljih slepih strasti.

Da je prišlo do tega konflikta med Kominformo in Titovim režimom, je več vzrokov. Nekateri, bolj senzacijski, so bili navedeni v časnikarskih depešah, nanašajočih se na izjavo Kominforme in na odgovor osrednjega odbora jugoslovanske komunistične stranke. Poklicni antisovjetski "eksperti" so planili po teh fragmentih kakor lačen pes po kosti in jih pričeli glodati po svoje, brez da bi razumeli, za kaj prav za prav gre. Sicer se v tem konfliktu tudi mi ne postavljamo za kakega svedoka, kajti treba je, da slišimo obe strani. Pred nami imamo sicer pretežno večino izjave Kominforme, ki jo je objavil New York Times z dne 29. junija, na odgovor Belgrada pa bomo morali še čakati.

Na podlagi te izjave in drugih, prejšnjih vesti sodimo, da je med jugoslovanskimi komunisti prišlo do notranjega boja. To sicer ni nič nenavadnega ali čudnega: notranji boji nastanejo prej ali slej v sleherni stranki, slehernem političnem gibanju. Brez notranjih bojev niso ne delavske niti kapitalistične ali liberalne stranke. Poznamo jih tudi verske sekte. Še toliko raje pa nastanejo med levicariji, komunisti kot socialisti. Nastali so tudi v ruski komunistični stranki, katere pa je Stalin likvidiral na znani način. Kako bo likvidiran ta notranji boj med jugoslovanskimi komunisti, kakor tudi med Titovim režimom in Kominformo, od nas Moskvo, bo pokazala bodočnost.

Eden od vzrokov za ta notranji boj je nastal okrog agrarnega vprašanja. Kakor je razvidno iz izjave Kominforme, je Moskva zahtevala silno likvidacijo "kulakov" kakor se je zgodila v Sovjetski Rusiji, to je s prisilno kolektivizacijo vsega kmetijstva. Titov režim pa se je temu uprl in se na drugi strani odločil za moderniziranje kmetijstva na združni podlagi. Spravil je v tek veliko kampanjo za gradnjo vaških združnih domov širom vseh republik. Ti domovi naj bi služili kot podeželske združne centre in šole za kulturni, politični in gospodarski podvig kmečkega prebivalstva in vse dežele. Duhovni oče tega programa je Edvard Kardelj, podpredsednik vlade, ki je lanske jesen napisal daljšo razpravo o tem vprašanju in utemeljeval potrebo rehabilitiranja in moderniziranja vsega kmetijstva na združnih principih: na podlagi združnega znanstvenega obdelovanja zemlje z modernimi metodami in spojevanjem kmetov v združne kmetije.

Ako pravilno razumemo, se s tem programom nista strinjala Sreten Zujović, prejšnji finančni minister, ter Andrija Hebrang, prejšnji minister za lahke industrije. Postavila sta se na stran Moskve in zahtevala med drugim tudi prisilno kolektivizacijo vsega kmetijstva. Radi tega sta bila odstavljeni (6. maja) in poslana v zapor pod obtožbo — "sabotaže". Kominformo je to toliko razkačilo, da v svoji izjavi očita Titovemu režimu, da se poslužuje "turškega terorizma".

Po našem prepričanju je Titov režim modro ravnal, ker ni hotel poslušati Moskve in nasilno kolektivizirati kmetijstva. S takim ukrepom bi pognal proti sebi pretežno večino kmetov, lahko tudi v odprto revolto, kar bi bilo igranje v roke domači in mednarodni reakciji. O odklanjanju prisilne kolektivizacije zemlje pravi Kominforma v svoji izjavi, da to predstavlja "revizijo" in "odujevanje marksistično-leninističnim" naukom.

Kominforma tudi pesti jugoslovanske komuniste, ker so "zanemarili" svojo stranko in iz Ljudske (prej Osvobodilne) fronte napravili vladajoči politični organ. Njih greh je v tem, ker po osvoboditvi niso likvidirali Osvobodilne fronte, potisnili v ospredje komunistično stranko in iz nje napravili vladajoči organ. Očita jim, da so se s tem "izneverili razrednemu boju", ker so "komunistično stranko vtopili v Ljudski fronti, ki vključuje povsem različne razrede: delavce, delovne kmete z individualistično ekonomijo; kulake, trgovce, male tovarnarje, buržvazijo, intelektualce itd., kakor tudi razne politične skupine, vključevši buržvazne stranke". V Ameriki pa smo zadnja leta slišali s strani reakcionarne antisovjetske propagande, da je Titov režim gola komunistična diktatura. Kako se to vjemata, kar pravi Kominforma?

Ta izjava tudi očita Titovemu režimu, da je zabredel v — nacionalizem in se izneveril internacionalizmu. Resnica je, da je po vojni ves svet zabredel še v večji nacionalizem kakor je bil pred vojno: ne samo Jugoslavija, marveč vse evropske države z Rusijo in Ameriko vred. Slični fenomen je videti tudi širom vse vzhodne Azije, širom vse Indije in Indonezije, sploh tudi pri vseh kolonialnih narodih, ki se bore za svojo neodvisnost. V resnici je Sovjetska Rusija danes ena izmed najbolj nacionalističnih držav. Ta nacionalizem se je razbohotil med vojno, ko je bila potrebna narodna enotnost, in se bohoti še danes, ko je potrebna mednarodna miselnost, ako svet hoče priti do miru.

Z drugo besedo: ta očitek Kominforme velja za vse države, pa naj bodo na tej ali pa oni strani "zastorja". Razlika je v tem, da se v sovjetski sferi bahoti komunistični nacionalizem, v zapadnem

Prispevki za bolnišnico v Buzetu, Istra

So. Chicago, Ill. — Slovenci in hrvaški javnosti je znano, da se je na Istranski ameriški klub obrnil Ljudski zdravstveni odbor iz Buzeta, Istra, s prošnjo, da bi ameriški Istrani prisločili na pomoč bolnišnici v Buzetu. Naš klub je šel takoj na delo, pričel zbirati prispevke v ta namen in priredil tudi prireditve. Naše delo je kronano z velikim uspehom, kajti v ta namen smo spravili skupaj \$1.380.76. Denar je naložen na banki in sedaj čakamo samo odgovora od zdravstvenega odbora iz Buzeta, da nam da navodila glede denarja, namreč ali želi denar ali zdravila ali kirurške instrumente.

Tukaj navajam dohodke prireditve in prispevke društev in posameznikov:

Društva in posamezniki so darovali \$713, za knjižice smo prejeli \$570, dobiček prireditve pa znaša \$382.30, torej skupaj \$1.380.76.

Prispevali so sledeča društva in posamezniki:

Joseph Kosich \$40 in enako vsoto Jacob Brijavac; Joseph Bozich \$35.

Po \$25: Društvo št. 633 HBZ, društvo 118 HBZ, Joseph Grabar, John Kosich in Michael Zatkovich.

Po \$20: Mate Sergo, Anton Ribaric, Miho Bozich, družina Colinar, Anton Poropat, John Hla, John Poropat, John Pelozo, Joseph Pelozo, Michael Stanbulic.

Po \$15: Anton Bradetich, Zorko Bozich, Martin Poropat in Joseph Pelozo.

Po \$10: George Hla, društvo 698 SNPJ, društvo 300 HBZ, Anton Klanjac in žena, Andjelo Ribaric, Joseph Kerbavac, Julij Barich, Anton Gajavac, Marko Cerneha, Peter Anicic, John Puhar, John Kerbavac, Lovre Monti, Joseph Zlatc, Joseph Drasic, Martin Poropat, Peter Kos, Carl Bozich, Joseph Drasic, Anton Floridan, Peter Kos, Mary Kapovich, John Poropat, John Poropat, Joseph Poropat, John Pelozo, Anton Pelozo, John Pelozo, John Valetic, Mike Stanbulic, John Zatkovich, John Kolovo, Anton Fabjancic, John Zak, James Batricevich, John Poropat, Jr. Serulich, Andy Rudan, Marko Gerncha, Lawrence Monte, John Puhar, John Ivanic, Dane Uzelac.

Po \$5: Peter Stancin, John Krizmanic, Francika Vranis, Joseph Grozic in žena, George Grozic, Peter Sergo, Joseph Sergo in žena, Matt Kik in žena, Anton Francic, Frank Sergo in žena, Anton Sergo in žena, Anton Demark in žena, Simun Romac in žena, Matt Sergo in žena, Joseph Ulijanic, Antonija Pasqualic, Joseph Belasic in žena, Joseph Vazmina, Joseph Grozic, John Negric, Rudy Gerzich, John Blazevic, Mary Malesic, Mary Lusetic, Anton Mase, Anton Franciskovich, Andrija Macovaz, Peter Krajcar, Joseph Zulja, Anton Celich, Michael Brijavac, Michael Zatkovich, Blaz Sankovich, George Brill, John Bozich, Michael Brijavac, Augusta Bozich, Joseph Grabar, Dusan Milosevic, John Pelozo Tonce, Joseph Zlatc, Matt Ribarich, Frank Zgomba, Ana Bozich, Matt Tumpic, Joseph Ribarich, John Radosevich, Stanley Shatuck, William W. Bolke, Anton Pelozo Cuculich, Joseph Malovac, Peter Anicic, Charlie Anicic, Olga Ervin, Anton Andres, Robert Mikac, Jerry Triller, Rudy Korosec, John Hla, John Pelozo, Anton Lemo, Martin Poropat.

Dalje je darovala ena oseba \$4, tri po \$3, 13 po \$2 in 10 po \$1.

Vsem prispevateljem najlepša hvala! Ta vsota jasno priča o velikih zavednostih istranskih rojakov!

Za Istranski ameriški klub:

John Kosich, tajnik.

svetu pa kapitalistični. Na obeh straneh pa se ta nacionalizem oddeva z demokracijo, čeprav je na oni strani pomešana z diktaturo, na naši strani pa z blufiranjem in prostakim zavajanjem.

Ker smo s tem člankom prili od Overseas News Agency smo prav kar prejeli par članokov, ki se nanašajo na ta konflikt med Moskvo in Belgradom in katere bomo podali čitateljem.

Slučaj je nanesel, da so nas obiskali rojak Rudy Potočnik, njegova soproga in sin iz Detroita, ravno ob času, ko smo se pripravljali za našo slavnost, katere se je vršila drugi dan. Njih obiska smo bili zelo veseli. Prišli so ravno ob pravem času. "Nocoj ostanete pri nas, prostora imam dovolj za vse tri v mojem novem 'dog' houz', jutri bomo imeli pa očet', sem mu rekel. Mož me je poslušal in ugaljal, kaj se je zgodilo, da se bom ponovno oženil. Ko je uvidel, da se ne šalim, me je ubogal in so ostali tisti večer pri nas.

Na obisku je bila tudi mrs. Alice Kokal iz Clevelanda. Bila je velika pomočnica naši mami. Pomagala je pripravljati in peči potice za našo slavnost. To se razume, da na takih domačih prireditvah ne manjka ničesar, zato je vse veselo in židane volje. Ko je prijatelj Andrew Lekian videl, da smo vsi dobre volje, je stopil za baro in naju poklical, da bo naju poročil še za 40 let. Z mano sva obljubila v navzočnosti naših gostov, da si bova zvesta drug drugemu še za 40 let. Nekateri so temu ugovarjali, jaz sem pa pojasnil, da se meni in naši mami nikamur ne mudi, da sva oba rajši tukaj, kot da bi se preselila v deželo, odkoder ni vrnitve.

O naši slavnosti je obširno poročal Rudy Potočnik v Prosveti št. 100, zato naj to zadostuje. Vsem, ki ste se udeležili naše očet', se lepo zahvaljujemo za poset in darila. Kadar bo kdo izmed vas slavil 40-letnico, bova pa vrnila.

Tu v Ameriki je navada, da se novoporočena peljeta kam ven na deželo, na tako zvani honeymoon. Moj namen je bil še dalj časa, da se enkrat popeljem pogledat dravo Wash. inyton. To sem predlagal mami, ona je pa podpirala. Torej moj želji je bilo ustrezno. Na pot sva se podala 18. maja. In sicer proti Rentonu, Wash. Vo-

nja je bila vso pot tja in nazaj ugodna, brez vsake neaprlike. Isti dan dospelva do mesteca Grand Pass, Oregon, 400 milj od Oaklanda. Tu sva se ustavila pri našem prijatelju Antonu Zaltzu, kateri je svoječasno živel v Oaklandu. Vsa njegova družina je pri društvu 594 SNPJ. Ker se nismo videli že par let, smo si imeli marsikaj povedati drug drugemu. Tu sva tudi prenočila.

Drugi dan sva nadaljevala potovanje proti Portlandu, Ore., kamor sva dospela ob petih popoldne (daljavo od Grand Passa do Portlanda je 300 milj). Tisti dan je deževalo. Ko sva bila že blizu Portlanda, je malo ponehalo. Moj namen je bil, da v tem mestu prenočiva. Časa sva imela dovolj, zato sem pa obrnil "lizo" po 42. ulici do 3524, kjer stanuje tajnik št. 627-SNPJ John Stružnik. Nisem bil gotov, če ga bo zanimal najin obisk, ker sem mislil, da me ne poznajo. Pritisnem na gumb in mož pride odpirat vrata. Vprašal sem ga, če je on mr. Stružnik. Potrdil je in predno sem se mu predstavil, me je prehitel in rekel: "To je pa gotovo 'Big' Tony". Potem pride še njegova žena in smo rokovali ter postali kar domači. Oba sta zelo družabna in sta nama ponudila prenočišče. Ponudbo sva z veseljem sprejela, drugi dan pa sva nadaljevala potovanje proti Rentonu, kamor sva dospela ob 2. popoldne. Potovanje je bilo ugodno. Informiran sem bil, kako priti do Slovencev. Vprašal sem za poštni urad, kajti preko ceste je "Snappy Tavern," katero vodita Anton Dime in njegova žena Stefi.

"Oh, boy! Tu je pa gostilna!" sem rekel mami. "To bo pa pravi prostor za mene, ker sem žejen." In res me je Stefi takoj "potritala." Moja navada je, da rad stojim pri bari, pa me je takoj opozorila naj sedem. Mislim sem, da to dela iz prijazno-

Glasovi iz naših naselbin

Ta slika je bila sneta v Heidelbergu, Nemčija (ameriška cona), in kaže univerzitetne dijake v protestni sedeči stavki proti niskim živilskim odmerkom. Če bi se bili postavili po robu Hitlerju, predno je prišel na krmilo, bi jim zdaj ne bilo treba stradati in Evropa bi ne bila šla skozi tak pekel. Nemci zdaj plačujejo za svoje grehe. Če so bodo iz tega kaj naučili, je seveda drugo vprašanje.

Iz urada "Big" Tonyja

I.

Oakland, Calif. — Jaz in naša mama sva slavila 40-letnico našinega skupnega življenja dne 9. maja v navzočnosti mnogih našinih prijateljev in prijateljic, kakor tudi vse naše družine. Kakšna razlika! Pred 40 leti sem bil sam. Dobil sem si izvoljenko 11. maja 1908. Obljubila sva si zakonsko zvestobo. Svadbo smo imeli pri njeni sestri. Na tej "ohceti" sem bil, ženin in obenem muzikant. 40 let pozneje je bilo pa nas vseh skupaj 19! Pa naj kdo reče, da nismo napredovali. Ha! Ha! Ha! Tudi igrati mi ni bilo treba, ker imamo dva muzikanta v družini. Torej tudi v muziki smo napredovali!

Slučaj je nanesel, da so nas obiskali rojak Rudy Potočnik, njegova soproga in sin iz Detroita, ravno ob času, ko smo se pripravljali za našo slavnost, katere se je vršila drugi dan. Njih obiska smo bili zelo veseli. Prišli so ravno ob pravem času. "Nocoj ostanete pri nas, prostora imam dovolj za vse tri v mojem novem 'dog' houz', jutri bomo imeli pa očet', sem mu rekel. Mož me je poslušal in ugaljal, kaj se je zgodilo, da se bom ponovno oženil. Ko je uvidel, da se ne šalim, me je ubogal in so ostali tisti večer pri nas.

Na obisku je bila tudi mrs. Alice Kokal iz Clevelanda. Bila je velika pomočnica naši mami. Pomagala je pripravljati in peči potice za našo slavnost. To se razume, da na takih domačih prireditvah ne manjka ničesar, zato je vse veselo in židane volje. Ko je prijatelj Andrew Lekian videl, da smo vsi dobre volje, je stopil za baro in naju poklical, da bo naju poročil še za 40 let. Z mano sva obljubila v navzočnosti naših gostov, da si bova zvesta drug drugemu še za 40 let. Nekateri so temu ugovarjali, jaz sem pa pojasnil, da se meni in naši mami nikamur ne mudi, da sva oba rajši tukaj, kot da bi se preselila v deželo, odkoder ni vrnitve.

O naši slavnosti je obširno poročal Rudy Potočnik v Prosveti št. 100, zato naj to zadostuje. Vsem, ki ste se udeležili naše očet', se lepo zahvaljujemo za poset in darila. Kadar bo kdo izmed vas slavil 40-letnico, bova pa vrnila.

Tu v Ameriki je navada, da se novoporočena peljeta kam ven na deželo, na tako zvani honeymoon. Moj namen je bil še dalj časa, da se enkrat popeljem pogledat dravo Wash. inyton. To sem predlagal mami, ona je pa podpirala. Torej moj želji je bilo ustrezno. Na pot sva se podala 18. maja. In sicer proti Rentonu, Wash. Vo-

nja je bila vso pot tja in nazaj ugodna, brez vsake neaprlike. Isti dan dospelva do mesteca Grand Pass, Oregon, 400 milj od Oaklanda. Tu sva se ustavila pri našem prijatelju Antonu Zaltzu, kateri je svoječasno živel v Oaklandu. Vsa njegova družina je pri društvu 594 SNPJ. Ker se nismo videli že par let, smo si imeli marsikaj povedati drug drugemu. Tu sva tudi prenočila.

Drugi dan sva nadaljevala potovanje proti Portlandu, Ore., kamor sva dospela ob petih popoldne (daljavo od Grand Passa do Portlanda je 300 milj). Tisti dan je deževalo. Ko sva bila že blizu Portlanda, je malo ponehalo. Moj namen je bil, da v tem mestu prenočiva. Časa sva imela dovolj, zato sem pa obrnil "lizo" po 42. ulici do 3524, kjer stanuje tajnik št. 627-SNPJ John Stružnik. Nisem bil gotov, če ga bo zanimal najin obisk, ker sem mislil, da me ne poznajo. Pritisnem na gumb in mož pride odpirat vrata. Vprašal sem ga, če je on mr. Stružnik. Potrdil je in predno sem se mu predstavil, me je prehitel in rekel: "To je pa gotovo 'Big' Tony". Potem pride še njegova žena in smo rokovali ter postali kar domači. Oba sta zelo družabna in sta nama ponudila prenočišče. Ponudbo sva z veseljem sprejela, drugi dan pa sva nadaljevala potovanje proti Rentonu, kamor sva dospela ob 2. popoldne. Potovanje je bilo ugodno. Informiran sem bil, kako priti do Slovencev. Vprašal sem za poštni urad, kajti preko ceste je "Snappy Tavern," katero vodita Anton Dime in njegova žena Stefi.

"Oh, boy! Tu je pa gostilna!" sem rekel mami. "To bo pa pravi prostor za mene, ker sem žejen." In res me je Stefi takoj "potritala." Moja navada je, da rad stojim pri bari, pa me je takoj opozorila naj sedem. Mislim sem, da to dela iz prijazno-

sti, pa sem zopet vstal in pil. "Sedi, Tone," mi zopet reče, potem mi je pa povedala, da mora vsak gost sedeti, ker tako zahtevajo mestni očetje. Ubogal sem in sedel pri bari in pil in uganjal šale s poleg mene sedečimi gosti.

Koncertina pa nima besede v gostilnah v Washingtonu. Gostje bi radi slišali, če res znam igrati na koncertino, pa je gostilničar rekel, da je prepevano. Ko pa mi le niso dali miru, sem šel ponjo, gostilničar pa je pogledal gor in dol po ulici, če ni kje kakšen policaj. Končno mi je dovolil, da sem eno zaigral. Ta je bila prva in zadnja, ki sem jo zaigral v gostilni v državi Washington. Tisti železni muzikant je pa neprenehoma tulil tam v kotu! Tisto pa ni bilo protipostavno! Čudno svobodo imamo v nekaterih državah v Ameriki.

Da se bova peljala na "honeymoon" v Renton, sem poročal pred nekaj meseci v Prosveti in Proletarcu. Ker so v Rentonu in okolici skoro vsi naročeni na Prosveto, nekateri tudi na Proletarca, so vedeli za moj prihod. Novica se je hitro širila po naselbinah, da je "Big" Tony prišel, nekaterim sem pa sam telefoniral, tako so delali drugi. Vsakdo je bil radoveden, če sem res "veliki" Tone. Poznal sem osebo samo tri: Franka Potts, Antona Dima in mrs. Unick, katere je bila naša sosedka v Dunkirku, Kansas, pred 30 leti. Ona je bila zelo vesela našega prihoda. Želela je, da se še enkrat vidimo.

Z našimi Slovenci in Slovenkami se ni težko seznaniti, ker so vlnjudni ljudje. Tudi jaz imam rad naš slovenski narod, zato sem obiskal vse naše v Rentonu in okolici. Nikoli se nismo poprej videli, pa smo bili vse povsod kar domači.

(Dalje prihodnjici.)

Anton Tomič.

Malo za šalo, malo zares

Springfield, Ill. — Letošnja suša bi skoraj uničila poljske pridelke, končno pa smo dobili dež, ki je nekoliko namočil zemljo.

Suša me je spomnila na veliko sušo v stari domovini, o kateri so mi pripovedovali pred 40 leti rojaki v državi Arkansas. Najhujše je bila prizadeta Litija in okolica ter fara Sava in okolica. Prizadeti kmetje so se zbirali in tožili, da jim bodo vsi poljski pridelki uničeni, če se jih ne usmili Bog z dežjem.

Nekega dne, ko le ni kazalo, da preneha suša, so se zbrali kmetje pred cerkvijo in tarnali, kaj bo, če ne prične deževati. Med njimi je bil tudi "prebri-san" kmet Jaka, kateri je dejal, da dežja ne bo, če ne dajo "gospodu" sedem goldinarjev. In res so skupaj zbrali sedem goldinarjev in jih nesli župniku, kateri je denar sicer z veseljem sprejel, toda zraven pripomnil, da za tako majhno vsoto ne more biti dosti dežja. Župnik je imel prav, kajti tisti teden je padlo le nekaj kapelj. Na Jakov predlog so zopet zbrali 14 goldinarjev in jih nesli župniku. Ha, ha, za 14 goldinarjev bo pa že nekaj, je modroval Jaka.

Drugi teden je prihrumela toča in stolkla še tisto, kar ni uničila suša. Kmetje so bili silno obupani in kleli kot sam hudir. Tedaj pa se zopet oglašil "prebri-san" kmet Jaka in pravi: "Kaj boste kleli, zdaj se ne da pomagati. Župniku smo dali štiri goldinarje preveč. Če bi mu dali samo 10 goldinarjev, bi bilo ravno prav."

Dne 14. junija je praznovala rojstni dan Frances Raspet. Povabila je vse svoje ožje prijatelje in prijateljice na njen vrt v senco dreves. Na vrtu je za take prilike pečica, na kateri je kuhala Frances Urh, ki je najboljša kuharica v Springfieldu.

Frances smo vprašali, koliko je stara, pa je odgovorila, naj sami uganemo. Ugibali smo torej: Eden je rekel 35 let, drugi 40, tretji 50. Tedaj pa je rekla, da je eden uganil, a ne vemo kateri. Želim ji še mnogo let srečnega življenja!

Dne 20. junija sem najel šoferja, ki je moj star prijatelj, in sva se odpeljala k prijatelju Lukki v Witt, Ill. Ker sem Lukki vnaprej sporočil, da pridem, je imel že vse pripravljeno in naju čakal z belim predpasnikom. Prav lepa hvala za gostoljubje njemu in vsem mojim prijateljem!

Že dolgo časa prejemam časopise iz Chicago, v katerih čitam o komunističnem bavljavu. Jej, jej, kaj bo, kaj bo! Pravijo, da je v Springfieldu že 27 komunistov, mesto z okolico pa šteje menda več kot 140.000 prebivalcev. Treba bo poklicati Boga na pomoč in manko božjo, drugače nas bodo komunisti za zajtrk pohrustali.

Ker ne maram nikogar kritizirati, zaključujem te moje vrstice.

A. Gorenz.

Prosi za zdravilo streptomycin

Cleveland, O. — Prejela sem prošnjo od Maksa Strgarja, doma iz vasi Ravne 34, Videm ob Savi pri Krškem, za zdravilo streptomycin. Mož je bolan na pljučih in le s tem zdravilom bi ga lahko ozdravili.

Na njegovo prošnjo sem mu poslala 5 gramov tega zdravila, a odpisal je, da bi ga potreboval vsaj 50—60 gramov. On je pripravljen denar povrniti. Moj brat John Kuhar je že dal \$50 v ta namen. Obracam se na naše rojake, če bi hoteli prisločiti na pomoč in prispevali za ta zdravila, ki so zelo draga, prav tako pošiljatev po zračni pošti.

Denar pošljite na moj naslov: Anna Godlar, 21670 Fuller ave., Cleveland 23, Ohio. V upanju, da ne boste odkrili tej prošnji bolnega rojaka, se vam v njegovem imenu vnaprej najlepše zahvaljujem. Anna Godlar.

Senator Glen Taylor, podpredsedniški kandidat, si sveži obraz s mrazo vodo potem, ko je v senatu nepretrgoma govoril osem ur in pol proti obvezni vojaščini. V tem "filibustru," ki je trajal 17 ur in 41 minut, mu je pomagal senator Langer iz North Dakote, toda zakon je bil končno sprejet v obeh zbornicah. Če bi bilo več Taylorjev in Langerjev v kongresu, bi bili militaristi poraženi.

Koroške vesti

Odrsko prikazovanje partizanstva — kaznivo dejanje

Colovec. — 29. maja t. l. so se morali zagovarjati pred vojaškim sodiščem v Velikovu štiri mladi prosvetaki iz Kaple ob Dravi. Vojaški tožilec je bil mnenja, da so se pregrešili zoper odredbo britanske vojaške vlade šte. 207, ker so uporabljali pri uprizoritvi partizanske igre "Zelena vrhica" 2. maja t. l. v Zelni Kapli dve majhni slovenski zastavici. Obsojeni so bili Lizika Krebs na globlo 250 šilingov ali 1 mesec zapora, Ljotica Kofar na globlo 200 šilingov ali tri tedne zapora, Bruno Blasnik na globlo 150 šilingov ali 14 dni zapora, Anton Slemic na globlo 100 šilingov ali 7 dni zapora, četrta so se vztrajno sklicevali na to, da se določila navedene odredbe ne nanašajo na zaprte prostore ter da so navedeno igranje uprizorili za šeststrik v isti obliki ter z vednostjo in v navzočnosti britanskih organov. Dobro vemo, da so se zmerom sklicevali nanjo, kadar koli je šlo za poizkuse dušenja narodnostne in politične borbe koroških Slovencev. Sedaj pa se je pokazalo, da so se pričeli zatekati oblastniki k tej odredbi tudi v primerih, ko gre za dušitev svobodnega kulturnega delovanja koroških Slovencev.

Tako smo doživeli, da je prikazovanje partizanstva na odru kaznivo dejanje. To nas prav nič ne moti, da ne bomo še bolj živlavo nadaljevali z izgrajevanjem slovenske prosvete na slovenskem Koroškem na temelju zgodovinsko važnega političnega in kulturnega dejanja partizanstva. Obsodba naj bi izravnala slovensko zastavo tudi iz zaprtih prostorov. Sklicevanje na avstrijske protizastavne zakone nam kaže, da so se znašli pod istim klobukom vsi, ki so sovražno razpoloženi do koroških Slovencev. Velikovski proces je našemu ljudstvu še bolj odprl oči in ga izpodbudil za nadaljnjo budnost ter borbenost.

Banditske metode

Koroški Slovenci smo doživeli od 1. 1919 stvari, ki se čujejo kakor pravljica. Postali smo brezpravna raja. Ostali smo brez zaščite pred vsakim zapostavljanjem, preganjanjem, napadom. Po zlomu fašizma smo bili prepuščeni, da je konec te pesmi. Spoznati smo morali, da je ostalo vse pri starem. Danes se prav tako, kakor pred drugo svetovno vojno, avstrijski varnostni organi se prav nič ne zmenijo za to, če se nam Slovincem kaj pripeti. To brezpravno stanje drastično osvetljuje dogodek, ki se je pripetil na binkoštni ponedeljek v Zagorjah. Pri tvoj. Tomažu Petku so "cvrli Florijana". Zadolena je slovenska narodna in partizanska pesem. To pa je bilo za prenapete, zagrizenе nacistične preveč. Prerezali so električno žico. Trikrat so jo prerezali, trikrat jo je gospodar popravil. Potem so metali kamene v Petkovo hišo. Tudi to ni moglo motiti razpoloženja slovenske družbe. Sledil je napad nad 20 "wurfkomandovskih" pretepačev in banditov, ki so planili v hišo. Naši fantje so se jim postavili v bran kljub štirikratni premoči napadalcev, ki so Tomaža Petka tako pretepli, da je bil ves krvav. Njegova 17-letna hčerka Marica se je pod udarci zatekla k zdravniku. Napadalcii so dobro znani že iz časov nacističnega fašizma. Pa se jim ni do danes nič zgodilo. Kaj je sedaj s tistim svetoblin-skim zatiranjem in bajkami avstrijskega zunanjega ministra v Londonu, češ da "imamo koroški Slovenci" v avstrijski ustavi zajamčene vse pravice in svobodščine. Nas takšne pravilice ne morejo ušpavati. Nujno potrebno je, da odgovorimo na banditske metode nestrpnih, razbojniških nacistov z nadaljevanjem borbe za priključitev k Titovi Jugoslaviji. Šele potem bomo polno zadihali v svobodi in zadovoljstvu.

Boben ne sme več peti nad našimi posestvi

V Želzni Kapli smo se zbrali kmetje in najemniki, da se pogovorimo o svojih stvareh. V živih besedah nam je podpredsednik Kmečke zveze za slovensko Koroško Bičeljnov oče tov. Vinko Pačnik predložil sedanje obupno stanje. Za njim je spregovoril tajnik Kmečke zveze tov. Blaž Singer, ki je dejal, da gre za naš obstoj in našo budnost. V zadnjih 100 letih si je prilastil grof Thurn samo v okolici Želzne Kaple 54 kmetij. Danes poudi ta grof slovenske najemnike na cesto. Nevarnost je, da bo boben spet pel nad našimi posestvi. To nevarnost pa bomo odstranili, če bomo enotni in složni, če bomo krepko povezani v skupni močni zvezi kmetov, podprti z zvezo delavcev. Ne tako bomo lahko zmagovalno izbojevali svojo staro pravdo: Svojo zemljo hočemo nazaj.

Po naših prosvetnih brazdah

Vsi, ki delujemo v prosvetnem društvu "Gorjanci" v Kotmarju, smo pohitili na občni zbor 27. t. l. Sklenili smo, da bomo svoja prosvetna prizadevanja poglobili in utrdili. To je tem bolj potrebno, ker smo spoznali, da bi sovražniki hoteli razbiti našo enotnost.

Predsednik slovenske prosvetne zveze tov. Franci Zwitter je spregovoril o važnih nalogah naše ljudske prosvete, ki jih bomo izvoljeni odbor nedvomno izvedel.

Drugič že so uprizorili v Glinjah novo "Miklovo Zelo". Od blizu in daleč je prihajala množica ljudi. V času odmora so vneto svirali boroveljski godci.

V Velinjo ves so prišli gostovat spretni igralci prosvetnega društva "Bilke" iz Bilčova, ki so nastopili z igrjo "Naša kri".

Boksit — ruda jugoslovanskih gor

V Jugoslaviji ni niti ene federativne enice, v kateri bi ne bilo vsaj ene rudnine, zbrane v bogatem rudnjanskem ležišču. V vzhodni Srbiji so bogata ležišča zlata, tako da je Jugoslavija po proizvodnji zlata na petem mestu v Evropi. Enako so v vzhodni Srbiji tudi bogata ležišča bakra. Rude so tiste rudnine, iz katerih dobivamo kovine železo, baker, svinec itd. Vse te rude rade v Jugoslaviji proizvajala pred prvo svetovno vojno v toliki meri, da je bila na tretjem mestu v Evropi.

Svinčene in cinkaste rude je v Trepih toliko, da spada Jugoslavija med države najbogatejše s temi rudami. S svinčeno je v Evropi na prvem mestu, s cinkom pa na drugem. Makedonija je znana po svojih rudnikih bakra, s katerimi je za Sovjetsko zvezo na prvem mestu v Evropi. Jugoslavija je bogata srebra, ki ga ima največ v svinčevih rudnikih v Trepih, in v rudnikih bakra v vzhodni Srbiji pri Boru, ter je na drugem mestu v Evropi, če izvajamo Sovjetsko zvezo. Pred okupacijo Jugoslavije po nacifalstih so v Trepih dobivali po 60.000 kg srebra na leto.

V zapadni Srbiji in Makedoniji so ležišča važne rude magnezita ter dragocene kovine platine. Platina je bila odkrita v novejših časih skupno z zlatom v Veluču pri Trsteniku, v okolici Vrnjačke Banje v Srbiji ter v Ravnoksem potoku pri Valendovu v Makedoniji.

V Makedoniji in Bosni pridobiva tudi azbest. Znano je, da je Bosna bogata zlatonosnega pirita tako v okolici Pojnice pri Bakoviču, kamene soli v Dolnji Tuzli, kjer so tudi po 100 metrov debeli skladi, ter še posebej premoga. Bosna je s Slovenijo najbogatejša s premogom. Tudi pasivni kraji Jugoslavije, Istrs, Crna gora, Dalmacija, Lika in Hercegovina imajo rudna ležišča, po katerih spadajo med prva v svetu. To so ležišča boksita, iz katerega se proizvaja aluminij.

Boksit je neke vrste jugoslovanska "rudnina" ter v znatnih količinah ne nosi samo francosko ime, temveč tudi jugoslovanskega. Ko človek gleda boksit, ne bi nikdar mislil, da se v njem skriva aluminij. Boksit je črna tvarina, črna ruda, za katero bi človek prej rekel, da spada med železne rude. Neke minerologe je tudi zapeljalo, da so pisali o tem jugoslovans-

Pevke in pevci so povzdignili prireditve. Velinjšani so izrazili igralcem, pevkom in pevcom svojo iskreno zahvalo. Bilo je mnogo lepega in poštenega razvedrila.

V Pilberku so predvajali sovjetski film "Sportna parada". Dvorana je bila nabito polna. Splošna želja je, da se film pri nas še kdaj ponovi.

Kako živimo

V Dobri vasi je iztrgala neusmiljena smrt iz naše sredine zavednega slovenskega protifašista Albina Ebnerja. Se na dan pred smrtjo je izrazil svojo željo glede priključitve slovenske Koroške k novi Jugoslaviji. Slava njegovemu spominu.

V Globasnici je umrla tov. Matilda Volbart. Zapustila je tri otroke in moža, ki ga je grof Rosenberg odpustil iz službe. Na pokopnišču grob so položili venec tudi odborniki Osvobodilne fronte. Ohranili ji bomo trajni spomin.

V Strpi vasi sta se poročila tov. Karel Pajank in Marta Krevalder. V Kortah sta se vzela Smrtnikova Reška in Hartmannov Folte, znani pevovodja slovenskih koroških zborov. V Bilčovu je bila poroka Ljilčijeve Micije in Rudolfa Maierhoferja iz Kajaz. Mladim poročencem kličemo: Bilo srečno!

Do tal je pogorela Škofova domačija s hlevom v Dolini vasi pri Rudi. Gorela je tudi Krocjanjeva hiša, ki so jo na obvarovali pred upepelitvijo.

V Dječakih smo spremlili z zadnjemu poditku zavednega in značajnega gospodarja tov. Valentin Slamniga, ki je doživel visoko starost 79 let. Mnogo je moral pretrpeti v svojem življenju, ker je bil zmerom trden Slovenec.

(Poslano SANSU.)

V Lembergu gradijo združni dom

Šima Zalc

Starodavni trg Lemberg leži tesno stisnjen med strmimi hribi. Ne vidiš ga, dokler ne prideš do njega, pa pridi od katere strani hočeš. Po sredi trga teče potoček, levo od njega stoji kmečke hiše, desno lepa šola, malo višje sivi rotovž iz srednjega veka, ob njem samostojni kamen, katerega domačini imenujejo "pranger" z bronasto roko in mečem; obeh so nekdanji grajski valpiti privezovali uporne tlačane. Trg je eden najstarejših v Sloveniji. Izza turških časov je bila tu sodnija in druga oblastva in davni pradedi so tod junaka odbijali turške napade.

Današnji rod je nekoliko trd in hrabav, a v bistvu dober. Pri kozarcu vina, saj trta raste v obilni meri nad trgov, če je letina ugodna — se mu razveže srce. Takrat rad govori o burni preteklosti in s ponosom omenja borbo z Turki in graščaki.

Za zidavo združnega doma so se Lemberžani takoj ogreli. Krajevni odbor OF in okrajni aktivisti so sklicali sestanek in Preklov Jaka je dostavljaj vabilo od hiše do hiše.

"Zvečer je sestanek" — je dejal pri vsakih durih. "Združni dom bomo zidali! Le pridite!" "Kaj bo pa to?" je vprašala Polemovka.

"To bo ... to bo," se je popraskal za ušesom Jaka — "to bo velika hiša. Združni dom pač. Boste že zvečer alihihi. Le pridite!" Več ni utegnil povedati.

Lovčakovu krmu, kjer je bil sestanek, so se dosti dobro obiskali. Stari očanci so posedli okoli peči ter živahno debatirali, da bodo z delom takoj začeli. Takoj drugi dan!

Drugi dan je zapadel sneg. Dolenja ga je nasulo. "V takem vremenu pa se ne moremo," se je tolažil Mavec, ki si je bil že pripravil orodje za lomljenje kamna.

Sneg je skopnel. Pomlad. Zopet so sklicali sestanek. "Sedaj pa res ne smemo odlašati," so rekli vsi soglasno.

Tovarišica Hilda je prišla na sestanek in Tine je govoril. Počasi, kakor bi vsako besedo pretehtal, jim je stavil v zgled razna gradila, kjer tudi v snegu niso prenehali z delom. "Povsod tam" — je s poudarkom dejal — "kjer je uvedena dobra organizacija dela in kjer je pripravljeni odbor tesno povezan z odborom Fronte, rastejo združni domovi, da je veselje. Vi pa samo priključite, obljubite, pritrjujete — storite pa nič. Če bi vam rekel, da je tale stena črna, bi rekli ne bev, ne mev. Se, ko bi odšel, bi mi dejali, da sem osel."

"Vse bomo še nadoknadili" — je skesano pripomnil Poliček — "samo za denar bo trda."

"Tudi denar bomo zbrali! Prosto voljno prispevki — morda kakšna prireditve ..."

"Da, da prireditve. Viš ga vraga, nato smo pa čisto pozabili! Saj, saj!"

Pa so Lemberžani krepko prišli za delo. Kar sod vina so pripeljali. Kako bi tudi ne? Saj je vino v lamberških hribih doma! In še kakšno! Tudi prejšnje je zavili pri Oglacu. To se je ku-

govini in Črni gori. Ta ruda se je namagala v Istri v okolici Labinja in pri Sv. Martinu Velji.

Pred drugo svetovno vojno je Jugoslavija svoj boksit izvažala, da je nato drago kupovala aluminijaste predmete. Dandanes ko ima ljudstvo oblasti v svojih rokah pa bodo njena rudna bogastva izkoriščali za dobrobit in blagostanje jugoslovanskih narodov.

Geološke prilike, ki so v davnih časih pretresale našo zemljo ter kemično-fizični procesi v njej in na njej, so dovele do razvoja velikih količin boksita v Istri, Liki, Dalmaciji, Herce-

"POLNA SVOBOŠČINA V VERSKIH ZADEVAH"

Bilo je komaj par let po izkrcanju Pilgrimov, ko je Roger Williams, pastor cerkve v Salem, Massachusetts, odrekel slepo pokorščino bostonskih cerkv. Prišljen je bil radi tega bežati iz kolonije v zalivu Massachusetts in se podati k svojim indijanskim prijateljem v sedanjih Rhode Island. Tukaj je ustanovil kolonijo Providence. Izjavil je v svojem pisanju l. 1638, "da je želel, da bi ta kraj postal pribežališče ljudem, preganjanim radi veroizpovedi."

Rhode Island je tudi postal naselje verskih ljudi, ki se niso hoteli pokoriti pritisku in so iskali verske svobode. Bili so to ljudje raznih verskih prepričanj ali veroizpovedi, ali največ je bilo med njimi baptistov v času kolonialne perijode. Zatočišče pa so našli tudi kvekerji. V New Portu, Rhode Island, še vedno stoji nenavadna zgradba, ki nosi ime Friends Meeting House of the Quakers, torej shajališče pripadnikov kvekerske sekte. Tudi najstarejšo židovsko sinagogo najdemo v Ameriki v New Portu — sedaj je ta tempelj Jeshuat Israel ali Touro sinagoga narodna božja pot ameriških židov. Cerkevna občina, zapolneta l. 1838, je še vedno v obstoju in značilno je, da je to cerkveno občino ustanovilo petnajst družin židovskega izvora, ki so najprej pribežale iz Španije na Holandsko, od tam pa v novo deželo Ameriko. Rečno je tudi, da sta dva od teh novodošlecev, Modercal Campanal in Mojzes Pacheco, ustanovila prvo protizastavsko društvo v novi deželi.

Z dotokom novih naseljencev so prišli v državo Rhode Island tudi francoški naseljenci iz Kanade in Italijani. S tem je dobila rimokatoliška vera precej odlično mesto v Rhode Islandu. Navzlic temu odraža versko ozračje te države danes isti duh, ki je l. 1663 dal pobudo za izjavo: "da naj bo to dejanski preizkus, da je mogoča najbolj čvrsta civilna država tam, kjer vlada polna svoboda v verskih zadevah."

Prva zborovalna stavba baptistov v Providence je bila l. 1775 in je nadomestila staro versko shajališče iz l. 1700, nosi značilni napis na svojem zvonu in nam s tem sprizuje duh tedanjega polnomočnega verske svobode.

To mesto je bilo začetno za svobodo vesti, ljudi je vpadlo prepričanje, ne sila.

Providence ima poleg domače ameriške tudi mednarodno barvo — tu je šli različne govore Američanov iz raznih krajev dežele in mnogi od meščanov govore kanadsko francosko, portugalski, judovski, poljski, švedski, ukrajinski in armenški jezik.

Providence ima tudi najznamenitejšo vzgojno ustanovo v Ameriki — Brownovo univerzo. Prvotno je bila ta ustanova vzpostavljena l. 1764 kot Rhode Island kolegij, sedaj pa stoji na College Hillu in obsega 40 akrov prostora. John Carter Brown, knjižničar, ki stoji na tem prostoru, vključuje znamenito zbirko zemljevidov, rokopisov in knjig o kolonialni Ameriki. Vsako leto obišče to knjižnico mnogo učenjakov in študentov iz raznih krajev sveta. Visoko vzgojni nivo in uspeh te universe, ki je sedma najstarejša ustanova za visoko izobrazbo v Ameriki, pa ni še vse radi česar uliva priznanje in slavo. Posejude tudi listino pisano l. 1784 in vsebujejo točko, ki je izrednost med poslovnimi listinami vseh kolegijev te dežele. Točka v omenjeni listini se glasi: "V to liberalno in katoliško ustanovo se ne sme nikdar uvesti nobenih verskih tekstov, pač pa naj vsi člani ustanove za vedno uživajo polno, prasto, absolutno in nepretrgano svobodo vesti."

Izraz "katoliška" v tem primeru pomeni vesoljna ali vseobjemajoča, torej nima verskega pomena.

V sedanjem času borbe proti nestrpnosti in zapostavljenosti, se razgaljajo kornine tega zla, zato je dobro pomniti, da je po drugi strani globoko vkoreninjena zavest duha, ki je stremel po absolutni svobodi vesti in je tudi vodil opozicijo proti verskemu in drugačnemu zapostavljanju. Nauki Roger Williamsa in znamenite listine Rhode Islanda ter Brownovega vseučilišča nam odkrivajo dejstvo, da je že pred stoletji živel duh svobode in to ne kot vzvišen ideal, ampak kot dejstveni pravilnik in zapoved v vsakdanjem življenju tedanjih Američanov, ki so delovali za uveljavljanje verske strpnosti med naseljenci.

(Common Council)

NAPREDEK BOSNE IN HERCEGOVINE LANI

Gradili so 22 novih industrijskih obratov, 19 starih so pa razlivali in izboljševali. Večina jih zdaj že obratuje. Razen tega je bilo v lokalnem gospodarstvu popolnoma ali deloma zgrajenih 37 industrijskih in obrtnih delavnic. Meliorirali so 3119 hektarjev zemljišč, pred poplavlami so pa zavarovali z regulacijami velike površine rodovitne zemlje. Velika dela so opravili na področju gozdarstva. Zgradili so 94,5 km gozdnih železnic, 48 km kamionskih cest, 36 km traktorjskih prog itd. Ustanovili so 200 gozdnih drevesnic. Lani so meliorirali 2980 hektarjev z grmičevjem poraslih zemljišč. Pogostili so 3180 ha gozjav. Za javni promet so popravili 181 km cest, obnovili ali zgradili 234 železobetonskih mostov ter mnogo manjših in večjih lesenih. Mnogo so delali tudi na drugih področjih. Tako so n. pr. zgradili ali razširili 10 bolnišnic in pridobili z graditvijo stanovanjskih hiš 185.305 m² stanovanjske površine.

V Prevladi so danes vrhovi in dolovine vesti. Ali pa čisto vsak dan?

CIO

TEST OF POLITICAL FREEDOM

On Sunday, July 15, a special Congress of Industrial Organizations will be held in the City of Baltimore. The purpose of this meeting is to test the political freedom of the CIO members in the City of Baltimore. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Charter and a copy of the CIO Constitution. The CIO members are also invited to bring with them a copy of the CIO Declaration of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Principles. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Intent. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Purpose. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Goals. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO Statement of Values. The CIO members are invited to bring with them a copy of the CIO

Zgodovinska povest
iz preteklega stoletja

DIMEŽ

STRAH KRANJSKE
DEŽELE

Cesar Anton Danilo

MESTO UVODA

Ta zgodovinska povest ima svojo predgovodino.

Precej časa je minulo, odkar je ranjki Alešovec napisal igro "Dimež—strah Kranjske dežele". Igrala se je v deželnem gledališču v Ljubljani leta 1875. Igra je izginila; Alešovec sam ni vedel, kje bi jo bil pustil.

Na željo Alešovec sam jo iskal pri ženicah, kjer je Alešovec stanoval; to je bilo na Starem trgu, gor do Sv. Florijana.

Morda jo je v jezi kam zaluzal, ker ni bil z njo več zaslužil kakor klobaso in polič vina za večerjo po predstavi.

Gledal sem tisto predstavo. Imela je velik uspeh. Pričela pa se je z begom Siherla od vojaške straže ter je končala s pogoriščem cegovnice v Šunkarjevem gozdu.

Spominjam se tudi, da sta priljubljeni komik Kajzel in subreta Odijeva pela kuplete. Igra je bil bolj šaljivga značaja in po največ zabavna.

Znani režiser kamniškega gledališča, komisar I. Stele, se je silno pehal, da bi dobil igro v svojo last, in sicer za uprizoritev na kamniškem odru.

Mnogokrat mi je pisal, da naj se pobrigam za to delo. Končno pa je sam začel nabirati po komisijah v kamniškem okraju podatke iz Siherlovega življenja: da bi napisal igro znova jaz! Poslal mi je celo polo raznih Dimeževih lopovčin, ki so še živele v spominu ljudi.

Prav tako so osebe in imena Rokovnjačev zgodovinska.

Dr. Bleiweis jih je zapisal v "Novicah" leta 1884.

Za veliko Dimeževih zgodb ve gostilničar Šušteršič pri Slepem Janezu v Šentvidu.

Tako se mi je nabral velik venec zgodb o tem razboritem človeku. Bilo bi škoda, če bi padle v pozabo, saj je Dimež v svojih časih razburjal pol Kranjske dežele.

Tudi Fran Govekar se je ukvarjal z Rokovnjači, ki jih je po Jurčiču z velikim uspehom dramatisiral in priredil za ljubljanski oder.

Dimež je rojil po moji glavi več kokor štiri-deset let, tako da sem se končno opogumil in spisal na pobudo dr. Kreka ljudsko igro o Dimežu. To je bilo leta 1911. Založila je bila igro Ljudska tiskarna.

Uprizorila se pa je 12. novembra tistega leta prvič na Ljudskem odru. Režiral sem jo sam. Zanimanje za to igro je bilo splošno, saj je bila predstava razprodana že tri dni pred premiero. Predstava je imela velik uspeh.

Ploskanje je bilo od dejanja do dejanja bolj navdušeno. Značilno je, da mi je dr. Krek iz svojega žepa stisnil desetak. Od tedaj so uprizorjali Dimeža po različnih diletantskih odrih.

I.

V Študentovski ulici v Ljubljani

Sloneč pri odprtem oknu na podbojih je študent Janez Siherl strmel v mračen večer in zrl v svetle zvezde.

Ni mogel spati.

Vse je prišlo tako naglo, tako nepričakovano, da še ni ustelel vsega dobro doumeti. Težka omotica je ležala nad njim in ga tlačila kakor mora.

Čutil je kljub vsemu, da se mu godi krivica. In ne bi bil Siherlov sin, ne bi bil Gorenjec, če bi ga ta bolečina ne puntala.

Šlo mu je na jok, a hkrati ga je zgrabila jeza proti tistim, ki so mu to storili.

Toda za kratek hip se mu je zazdelo, da je posijalo sonce izza temnih oblakov in bilo mu je kakor da je uzrl žarek miru in odrešenja. Nenadoma se je ta privid spet razblinil.

Sedel je na klopi pod oknom.

"Če bi ne bilo Sprajcarja, bi se ne bil nikdar polastil tuje denarja."

On me je zapejal k tatvini in tako sem šel za druge po kostanj v ogenj. Dober človek sem in mehak. Še dobro, da me niso vtaknili v luknjo. Sedaj sem faliran študent."

Očital si je, ko se je spomnil prve tatvine. Da, Sprajcar ga je omamljal. Sprajcar je ujel Janeza v svoje mreže. Vabil ga je vedno s seboj, da sta si hodila ogledovat lično pištolo, razstavljeno pri puškarju Kaiserju. Z njo bi lahko hodila na grad streljat vrabce, soje in še kaj ...

Janeza je pištola resda mikala, nista pa vedela, kakšno ceno ima.

Sprajcar je prigovarjal Janezu, naj piše materi po denar, češ da ga za šolo potrebuje. Tega pa Janez ni hotel: nalagati mater. Povedal pa je Sprajcarju o drugem načrtu. Dejal mu je, da je videl pri znani branjevki, kje ima skrit denar. Prav natanko je videl, da je imela okoli petnajst goldinarjev. K njej sta oba hodila čisto kupovat kruh in kaj sladkega za pod zob.

In je Sprajcar pogovoril Janeza, naj izmakne denar, medtem ko bo sam zapletel babo v pogovor.

S to mislijo se je ukvarjal Janez nekaj dni. Za zadnje solde je hodil s prijateljem kupovat turške štrukelje s cvebami po dva solda. Sveda ga je Sprajcar vedno spremljal in mu šepetal, naj se zanj kupi kak štrukelj ...

Tako je našel Janez priliko, da se je pridružil tistemu predalu, kjer je branjevka hranila denar, medtem ko je Sprajcar zapletel nič hudega slutečo ženo v pogovor.

Pripovedoval ji je o Janezu in njegovem bogatem očetu in materi in o marsičem.

Toda nista se dolgo veselila svojega plena ... Se isti večer je žena opazila tatvino ter takoj drugo jutro šla isto javit v gimnazijo in gospodu ravnatelju in dobro opisala oba junaka.

Vsa šola je na mah izvedela o tej tatvini. Ravnatelj pa je poklical Siherla predse in mu govoril:

"Škoda zate fant, dober študent si, toda tate ne moremo trpeti na šoli. Kje imaš denar?" Janez ves skesan stoji pred ravnateljem. Obliše so ga solze, segel je takoj v žep in izročil ravnatelju denar.

(Dalje prihodnjič)

Joško 44. rojstni dan. Že 21 let se vozi po morjih. V zadnjih sedmih letih je bil samo 14 dni doma. Velikokrat govori o svojem vrtu pod Rožnikom, tudi na svoj rojstni dan je govoril o njem. Pravi, da bi ga rad obdeloval. Takoj nato pa se spomni na Rio de Janeiro. Rad bi se poigraval s svojimi otroki in rad bi spet videl Rio de Janeiro. Taki so mornarji.

Joško mi je razkazal vso Partizanko, razložil, kako delujejo njeni stroji, zleza pa sva tudi v najbolj skrito luknjo.

Sinoči je ladijski radio prenašal dolgo pesem o kapetanu Baldu, drugemu oficirju Partizanke. Pesem so zložili kadeti za njegov 33. rojstni dan. Vsa posadka ima rada skromnega in vestnega mornarja Balda. Učil me je, kako se ravna z radarjem, kako se računa položaj ladje in pripovedoval, kako se je pri Aleutih boril z živim morjem.

V adenskem pristanišču smo se zasidrali po zelo lepem sončnem zahodu. Sončni zahod lahko omešča in oživi tudi mrtve ognjeniške otoke.

Zivljenje v adenskem pristanišču je bilo danes neprimerno bolj živahno kot na poti v Avstralijo. Danes smo videli, da premore Aden vendarle nekaj več kot to, da pripelje k Partizanki samo zaboj pomaranč in skromen čoln morskikh školjk.

Na dveh čolnih, ki sta pripeljala Partizanki vodo, se je namreč v večernih urah razvila trgovina, ki je prekosila vse dosedanje dogodke podobne vrste na našem potovanju.

Čolna sta bila velika, dobrih 50 metrov dolga in nad 10 metrov široka. Bila sta privezana drug ob drugega, pritisnjena prav ob Partizanko. Najprej so črpali vodo iz prvega, nato iz drugega čolna. Ko je Partizanka dopolnjevala zalogo vode, je na obeh čolnih oživel cel trg.

Tu si lahko kupil vse tobačne izdelke vseh svetovnih znamk, datilje, živordečo barvo tkane preproge, lepa pregrinjala, najboljše pralno milo na svetu znamke Sunlight. Celov tekstilu ni bila izbira majhna: prodajali so svilene brajce, kombinice, spodnje hlače vseh vrst, pa tudi prave moške hlače. Reka ljudi se je prelivala s Partizanko na čolna in s čolnov na Partizanko ves večer, pozno v noč.

Opolnoči so bile cene za vsako blago za polovico nižje kot zvečer.

Pri kupčiji je bilo najbolj zanimivo to, da je bilo v adenskem pristanišču naprodaj tudi zelo veliko avstralskih cigaret. V Avstraliji namreč avstralske cigarete zelo težko dobiš, čeprav raste tobak po vsej Avstraliji.

(V Avstraliji pa lahko kupiš ameriških cigaret kolikor hočeš.) V Adenu si pa opolnoči lahko kupil za 1 dolar 3 škatle po 50 cigaret Craven, ki so najboljše avstralske cigarete.

Partizanka je prejela v Adenu 1000 ton nafte in 800 ton vode. Za dobri dve pedi se je posedla v morje.

Rdeče morje, 11. februarja

Ko zagledamo ribiče, vemo, da smo blizu zemlje. Ko plovemo mimo ribičkih ladij in čolnov, vidimo že pristanišče in ladje, ki zasidrane na morju čakajo, da bodo izločile ali naložile tovor, izkrcale ali vkrcale potnike. Ko pristanišče zapuščamo, so spet ribiči zadnji ljudje, s katerimi se poslovimo od vsake dežele.

Mirno leže na vodi ali pa se z morjem zibljejo ribički čolni. V čolnih sedijo ribiči. Sklonjeni so nad vodo in gledajo, kako se okrog mreže gibljejo ribe, opazujejo, kdaj bodo prijele za trnke.

Toda življenje ribičev ni tako lahko, kot se zdi, če jih gledaš z ladje. Bo plen ali pa ga ne bo, bo cena na trgu ali pa bodo ribe napol zastoj. Vrvi in vrbe napol zastoj. Ko loviš, ničesar ne čutiš. Ponoči te žele začne skeleti razrezana in odrgnjena koža. Ranice, ki jih je zmocila morska voda, so se vnele in naslednji dan greš nerad v čoln—tako na kratko razloži ribiško življenje Stanko Vičič iz Crikvenice.

Stanko Vičič je živel v Avstraliji 17 let. Samo pol leta je delal v gozdu, samo prvih 6 mesecev. Potem je pobegnil iz gozdarskega šotora in šel spet na morje, ki ga je bil že od doma navajen.

Stanko Vičič: Lovili smo ob obali Zahodne Avstralije. V zimski dobi—od aprila do septembra—je največ rib okrog Geraldtona, ki leži nekaj sto kilometrov severno od Perthu. V poletni dobi—od oktobra do marca—smo šli na lov proti jugu. Prišli smo prav do Esperance, ki leži že blizu Velikega avstralskega zaliva. V zimski dobi je lov bolj kot v poletni dobi. Zelo slabi meseci so december, januar in februar. Takrat je južno vreme, ob močnih vetrovih velikokrat ne moreš na morje.

Najbolj pogoste ribe ob Zahodni Avstraliji so šnape, judovske ribe, moraki psi in kiti. Šnape so do metra dolge ribe, težke okrog 15 kilogramov. Žive okrog vseh Avstralije in jih je več vrst. Judovske ribe žive samo ob Zahodni Avstraliji. Težke so do 20 kilogramov. Morskih psov je največ ob izlivu reke Gascoyne. Pred vojno jih ni nihče lovil, po vojni pa po morskikh psih bolj vprašujejo kot po drugih ribah. Iz kože morskikh psov delajo rokavice, iz jeter pridobivajo olje za zdravila. Kiti pridejo v avstralske vode meseca aprila. Vso zimsko dobo jih je polno morje pod južno Avstralijo. Ob vzhodni obali pridejo do Sidneja, ob zahodni obali pa plavajo v velikih skupinah do voda ob severozapadni Avstraliji. Tam skote mladice.

V septembru in oktobru se z mladici vračajo v Južno ledeno morje. Če se kiti mečejo iz vode, bo vihar. Takrat je treba zviti jadro, mreže in druge drobnarije pa pospraviti na dno jadrnice. Sardele in tune nimajo v Zahodni Avstraliji nobene cene, ker v Zahodni Avstraliji ni tovarn za predelavo teh rib.

V aprilu se zbero ribiči Zahodne Avstralije v Geraldtonu. Tu opremijo svoje jadrnice, v Geraldtonu pripeljejo plen po vsakem lovu.

Na ribički jadrnici so štirje ribiči. Pred lovom, ki traja navadno tri tedne, si uredijo lede-nico, pripravijo vodo in hrano. Potem poiskajo morje, kjer je največ rib. Šnape in judovske ribe se love s trnki. Ujete ribe je treba takoj očistiti, izbristati in osušiti. Potem gredo na led. Če se ribiči po treh tednih lova vračajo v pristanišče s štiri tonami plena, so zadovoljni. Po vsakem lovu pride teden oddiha v Geraldtonu.

Kite so pred vojno lovili Norvežani. V avstralske vode so pripuli s svojimi ladjami, ki so bile pripravljene in grajene za lov na kite. V pristaniščih so najeli pomožne delavce, ki so topili kitovo mast. Med vojno ni bilo Norvežanov in kitov ni nihče lovil. V petih letih so se zelo razmnožili.

Za poletni lov pripeljejo ribiške jadrnice na morje pred Perthom in Fremantlom. Nekateri ribiči zajadajo tudi pod južno obalo Avstralije. V poletju leta 1934—se spominja Stanko Vičič—so nas izvabile ribe prav do Esperance. Takrat smo z nekim agentom iz Calgoorlie naredili pogodbo za večjo dobavo rib. Riba smo pošiljali iz Esperance. Ko ni agent dolgo časa poslal nobenega denarja, smo ga terjali. Na ponovne opominke nam je poslal ček, ki pa je bil ponarejen. Jezni smo se vračali proti Perthu. Tista pot je bila zelo težka. Tri viharje smo morali premagati, veliko dni smo se z morjem borili za življenje. Advokat, h kateremu smo šli v Perthu, da bi izterjal v Calgoorliju denar, je jemal ribe, naredil pa ni nič. Naveličali smo se pravde in odpluli na nov lov. Rajši smo imeli opravce z neprijaznim Indijcem oceanom kot z nepoštenimi agenti in njihovimi advokati.

(Dalje prihodnjič)

Listnica uredništva

Ker poštni zakon prepoveduje vsako oglašanje kakršnega koli srečanja v listih, prosimo vse dopisnike, ki oglašajo prisilne svojih društev ali drugih organizacij, ali pa kako drugo obliko za shranjevanje denarja, naj v svojih poročilih ne omenjajo sreč ali srečanja. Lahko tudi ne karitativnih ali temulskih zabav, ampak je za vse tako oglašanje v listu. Prosimo, držite se tega.

Španski partizani v borbi proti Francu

Partizansko gibanje se je danes že razširilo po vsej Španiji. Patrioti so se uprli z orožjem v roki proti Francovemu režimu in proti morilecem, ki uničujejo deželo, in so trdno odločeni, boriti se za svobodno, neodvisno Španijo, ki bo gospodarica svoje usode.

Po deželi in po gorah Galicije operirajo skupine borcev slavne "Agrupacion des guerrilleros de Galicia", ki so jo leta 1936 ustanovili tisti, ki so šli falangističnemu terorju in odšli v gore borit se proti nasilju Franciska Franca Behamonde. Te skupine predstavljajo danes mogočno orožje v rokah republike in svobode ter razpolagajo s svojim časopisom "El guerrillero", ki je centralni organ partizanskega gibanja v Galiciji. Pokrajina Galicija je kljub falangističnemu preganjanju dala številne antifasistične borce, kakor polkovnika Listerja, bivšega poveljnika V. korpusa, Santiaga Alvareza, ki danes zaradi svoje ljubezni do svobode gnije v falangističnih zaporih, in Manuelja Pontema, poveljnika partizanskih grup, ki je lani padel v borbi proti frankizmu.

Iz prvih partizanskih skupin iz leta 1936, ki so se dolga leta borile proti falangističnim bandidom, so vzrastle mogočne enote in pričele z ofenzivno borbo proti najemnikom Hitlerjevega učenca Franca. Danes so španski partizani, prav tako kakor grški, v krvavi borbi pridobili srce vsega naroda.

Partizani Galicije dnevno bra-

nijo ljudske interese in predstavljajo močno roko pravice proti kapitalističnim morilecem. Februarja so partizani zajeli dva falangista, ki sta bila znana mučitelja španskih rodoljubov. V procesu pred vaškim župniščem, ki so mu prisostvovali vsi vaščani, sta bila spoznana za kriva in svoje zločine plačala s svojima glavama.

Medtem pa se po vsej Španiji veča sovrastvo proti falangistom in njihovemu režimu revščine in terorja ter se širi borba za republiko in za zmogoslavje najosnovnejših civilnih pravic. Na čelu te borbe so partizani.

Proti španskemu ljudstvu v borbi za svobodo se ne bodo mogli postaviti po robu ne Franco ne njegovi hlapi ne monarhistični intriganti ne imperialisti, kajti Španija bo demokratična republika. Za ta ideal se bori španski partizani in vse demokratično špansko ljudstvo, ki ljubi svobodo.

Ali ste naročeni na dnevnik "Prosveto"? Podpišite svoj list!

RAD BI IZVEDEL

kje se nahaja PETER STREHAR, doma nekje od Idrije. Leta 1914 je odšel iz Beilaira, Ohio v državo Illinois. Če je komu kaj znano kje je sedaj, uljudno prosim, da mi to sporoči, ter pošljete njegov naslov, za kar bom zelo hvalečen. Če bo pa on sam to čital, ga prosim, da se mi javi na moji naslov. John Zalec, 690 Henderson Ave., Washington, D. C. (Adv.)

Ni ono kar zaslužite—ampak to kar morete prihraniti!

Ako ste mlad moč, ki mislite na prvo polno uposlitev, pasite se vabehi denarnih obljub! Ko ste sprejeti v Armado ali Letalsko službo, veste natančno koliko gotovine bo ob mesecu v vaši plačilni kuverti—vaša polna plača! Sveda si morda omislite zavarovanje ali nabavo bon-dov, kar se lahko odbije od plače. Toda nobeni odbitki niso nikdar obvezni. Po sedanjem zakonu nimate na skrbi nobenih računov zdravstva ali dentista, ne skrbi za hrano, stanarino, oblačila ali voinno na delo in s čela. Če torej malo trošite za luksus, LAHKO PRIHRANITE SKORO SLEHERNI DOLAR, KI GA ZASLUŽITE! Povprašajte pri vašem najbližnjem U. S. Army ali U. S. Air Force nabornemu častniku za podrobne podatke glede te prvo-vrsne prilike.

U. S. ARMY AND U. S. AIR
FORCE RECRUITING
SERVICE

U. S. Army and
U. S. Air Force

188 W. Van Buren St.
2001 Irving Park Blvd.
8500 So. Racine Ave.

S PARTIZANKO

Cene Kranje (Ladijski dnevnik)

(Nadaljevanje.)

Aden, 9. februarja

Zadnji dan vojnje proti Ade-nu smo žgali apno, delali v kamnolomih in zidali hiše.

Avstralske apnenice so zida-ne,—pripoveduje Jože Černac iz Istre. Blizu tri metre so široke, 5 metrov dolge in okrog 7 me-trov visoke. Imajo po troje vrat. V apnenico se nalagata izmeno-ma plast kamena in plast drv. Plasti drv so debele po pol me-tra, plasti kamena dobre tri-četrt metra. Apnenica gori 28 ur. Štiri ure so potrebne, da se apnenica ohladi. Živo apno se naloži v vreče po 50 kilogramov. Cena take vreče je 6 šilingov.

Iz ene apnenice napolniš 500 vreč. Apno se lahko proda, ker ga potrebujejo zidarji, vrtnarji, vinogradniki in farmarji.

Vid Marinović iz Pačine v Dal-maciji je delal v kamnolomu. Kriza je prizadela tudi njegovo stroko. Okrog leta 1930 tudi ka-men ni bil nič vreden. Za ku-bični meter kamna je dobil takrat komaj 2 šilinga 6 pen. Tako je bilo do 1938. Leta 1939 pa se je zidarska delavnost zelo razmahnila. Vse je hotelo svoj denar zasidati. Ljudje so se ba-li, da bi jim med bližajočo se vojno prihranki ne propadli. Takrat je dobil Vid za 1 kubični meter kamna 4 in tudi 5 šilingov. Tako je bilo do leta 1942. Takrat je država ustavila vsa privatna dela in kamnolome je bilo treba zapreti.

Gradbena delavnost je spet oživela leta 1945. Ker je bilo takrat v kamnolomih zelo malo

delavcev, se je ravnala cena po povpraševanju. Potem je iz-da-la država odredbo, da se cena za tono kamna ne sme dvigniti nad 6 šilingov in 6 pen.

Vid pripoveduje, da so se v letu 1946 tudi delavci v kamno-lomih skušali organizirati, da bi dosegli višjo ceno kamna. Stroški za proizvodnjo so se namreč dvignili za 150%. Država pa njihovim zahtevam ni ugodila. Državni komisar se je hudo raz-jezil in odposlanstvu delavcev izjavil, naj se lepo vrnejo na svoje delo, ker bo sicer "pod-vzel svoje korake".

Takrat se je izkazalo, da de-lavci kamnolomov niso enotni, da se boje. Stavke ni bilo mo-goce organizirati. Ker pa je bilo leta 1947 za gradnje premalo kamna, je država v začetku leta 1948 sama zvišala ceno za ku-bični meter za 2 šilinga, čeprav tedaj povišanja ni nihče zahte-val. Sedaj je cena kamna v Av-straliji 8 šilingov 6 pen za 1 ku-bični meter.

Kamen v avstralskih kamno-lomih ni tako trd kot pri nas. Avstralski kamen razstreljujejo samo s šibkimi naboji. Ob moč-nihših nabojih bi se ves razsul. Tudi ob šibkih eksplozijah je v kamnolomih zelo veliko odpad-kov. Skoraj polovica kamna se tako razdrobi, da ni več prime-ren za zidavo. Poleti sonce kamnolome zelo razgreje. V njih je kot v pečeh. Takrat je delo zelo težko, laže je v zim-skem času. Delavce pripravlj na dan povprečno 9 kubičnih me-

trov kamna. V avstralskih kam-nolomih delajo skoraj sami Ju-goslovani.

Hiše so v Avstraliji navadno pritrile, — pripoveduje Mate Tonković iz Vinodola v Hrvat-skem Primorju. — V Avstraliji živi navadno v eni hiši samo e-na družina. Hiša je predeljena s hodnikom. Na senčni strani sta dve ali tri spalnice, na sončni strani so sprejemnica, obed-nica in kuhinja. Na zahodni strani ima taka hiša zaprti ali odprto verando. Temelj avstrals-ke hiše je narejen iz kamna. Kamen se lahko obdelava s sekro ali z žago, ni ga treba klesati kot pri nas. Na kamen se po-stavijo zidane stene. Vsaka hiša ima napeljava za mrzlo in toplo vodo, napeljava za elek-triko in plin. Takih hiš so po-stavili veliko tudi naši vrtnarji.

—Sveda ne smeš misliti, da so vešede v Avstraliji tako gra-jene in tako urejene. Take hiše si postavijo samo tisti, ki i-majo denar. Največ jih je v okolici mest—me opozori Mate.

—Pred vojno je stala enodru-žinska hiša 800 do 900 lir, danes stane 1300 do 1500 lir.

Po vojni ima država nad zi-davo in materialom kontrolo. Za zidanje je treba dobiti dovolje-nje. Prednost imajo odpuščeni vojniki in družine s številnimi otroki. Takim družinam in vo-jakom da država za zidavo pod-poro. Hišo potem odplačujejo.

Od Cejlona do Adena smo se vozili po gladkem morju. Bilo je pet dni lepe vožnje, najlepše na vsem dosedanem potovanju. Ladjo smo krstili za "Hotel Partizanka". O morskikh boleznih ni sledu.

V petek je imel šef-inženir

"PROSVETA"

2857 S. LAWDALE AVE.

Chicago 23, Ill. 19

Vaša naročnina na "Prosveto" je potekla z dnem

V slučaju, da je od strani upravnika kakšna pomota, nas takoj obvestite, da se leta popravil Z kratkim pozdravom ZA UPRAVO "PROSVETE"

CENE LISTU SO:

Za Zdrst. drisve in Kanado \$2.50	Za Chicago in okolice je.....\$2.50
1 tednik in.....5.00	1 tednik in.....5.00
2 tednika in.....5.00	2 tednika in.....7.10
3 tednika in.....4.40	3 tednika in.....5.90
4 tednika in.....3.30	4 tednika in.....4.70
5 tednikov in.....2.50	5 tednikov in.....3.50

Za Evropo je: Dnevnik \$11.00 — Tednik \$2.20
Ispolnite spodnji kupon, priložite potrebno vrsto denarja ali Money Order v plenu in si naročite Prosveto, list, ki je vaš lastnik.

Prištetje se sme le ene člane iz družine, ki to dovolijo in ki žive ali stanujejo na enem in istem naslovu.

V nobenem slučaju ne več kot 5 tednikov

Pojasnili:—Vselej kakor hitro kateri teh članov, ki se prištet, preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to tako naznaniti upravništvu lista, in obenem doplačati dotično vrsto listu Prosveto. Ako tega ne store, tedaj mora upravništvo znifati datum za to vrsto naročnika ali pa ustaviti dnevnik.

PROSVETA, SNPJ, 2857 S. Lawdale Ave., Chicago 23, Illinois

Priloženo pošiljam naročnino na list Prosveto vrsto \$

1) Ime.....Čl. družine št.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledočih članov moje družine:

2).....Čl. družine št.....

3).....Čl. družine št.....

4).....Čl. družine št.....

5).....Čl. družine št.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....